

KÓPÉSÁGOK

28. (VILÁGI MIRMÍÓ)

Ernek előtte, mikor a katonák szabadultak, elkapták mindön risztongjukat*, aki az idejit kitőtötte.

Egy katona, mikó mögszabadult, mönt hazafelé, rá-tanát egy falura. Láta, hogy abba a faluba igön buták laknak.

Úneki vót egy kulacsa, azt oszt elkészítötte: hosszú spárgát kötött rá, oszt kint hatta a falu szélihön közel. Mikor osztán bemönt a faluba, cibil ruhába mönt be. Asz mondta a falusi népnek, hogy:

– Vigyázzanak, ne mönjenek ere mög ere az úton, mert ott van egy olan állat, hogy aki ara mén, min mög-öszi!

Ettül a falusi nép nagyon félt, ű pedig másnap katonaruhába ötözött, bemönt a községházára.

A községházán asz kérdözték tüle, hogy mörül gyütt? Mondta, hogy erül. Kérdözték, hogy nem látott ara ijen mög ijen állatot. Aszongya:

– Nem láttam. Én is hallottam a cibilöktül, de az éneköm semmi se, mer el tudom én az ojan állatokat fődelni!

Míngyá mondták neki, hogy ha efődeli, annak neki háromszáz forintot, mög egy szamarat, hogy ne mönjön gyalog, mer mögérdemli.

* katonai felszerelés

Mingyá főkészült. Mönt puskával. A község [lakosa] mög kiállt a falu szélire, és onnan nézte. Nem mertek ki-mönni oda.

Akkor ű arú kerűt, amörű tudta, van a spárgának a vége. Akkor mögfogta a madzagnak a végit, elkezdte húzni maga felé. Az embörök mög csak nézték.

Mikor odahúzta közel magáhon, fölkapta a szájáhon [a kulacsot], mintha összevesztek vóna; ivott belüle. Akkor elhajtotta, ű s elvágódott; az embör hánkolódzott: hun a kulacs vót fölül, hun az embör.

Mikor mind kiitta belüle [a bort], akkor [a kulacsot] föld-hön vágta; belelűtt, elkezdte a bajnéttal* szurkálni. Mikor mán darabokra szétverte, összeszötte, oszt elásta. Mönt a falu felé nagy izgatottan, hogy most hogy mögvívott vele. El is ásta. De ne merjék fölásni, hogy baj ne lögyön, csak hagyják ott, hogy rothadjon el!

A község ennek nagyon mögörült, hogy mögmeneködött attul a szörnyű állattul. Mögadták neki a háromszáz forintot mög a szamarat, akit ígértek, hogy ne mönjön gyalog. Emönt haza.

Mikor hazaért, az ű falujába mög az a szokás vót, hogy nagyon sok robotot köllött tőteni mindön embörnek. Űtet is hamardossan robotba kezdték hajtani, de ű azt mondta: űtet ne hajtsák robotba, mer van neki egy világ-mirmiója. Ha ű azt kiereszti, az mögöszí az egész községi elöljárókat!

Mikor hazamönt a kisbíró, mondta a jedzőnek, de ezt a jedző nem hitte. Abba a faluba még sose látták, hogy möjjen a számár. Még nem is hallották a hírit se.

A jedző nem hitte, amit a kisbíró mondott, hanem ű

* szurony

maga elmönt lóháton, hogy lássa, hogy möjen az a világi mirmió? Mikor odamönt a jedző, aszonta: de muszaj neki mönni robotba!

Aszonta a katona:

– No, ha éngömet nem híttak vóna ijen erőssen, nem bántottam vóna sönkit se, de mer ijen erőssen híttak, mos mán – hogy a községbű sönkit se híjanak – a világi mirmiómmal mögötetöm az egész községi előljárokát!

Az embör rögtön kieresztötte a szamarat az istállóbul. A szamár, mikó möglátta a lovat, elordította magát. A jedző mögijedt tüle, elkezdött a faluháza felé nyargalni. A szamár pedig a ló után szaladt. Az egész falu kitódult az uccára, mikor a mirmió kergette a jedzőt lóháton.

Mikor a jedző a faluházáhon ért, beszaladt a szobába; az ajtókat bezárták, hogy a mirmió be ne möhessön. A lovat bevezették az istállóba, akkor mondta a jedző:

– Mos mán ne híjjanak sönkit se robotba, mer ha a lovam futóssabb nem lött vóna, mint a mirmió, akkor mögöväött vóna.

Itt osztán a faluba eltörüték a robotot.

29. A CIGÁN ÜGYVÍGY

Egyször egy úr útra kelt. Bemönt egy vendéglőbe, kért ebédöt. Nem tudtak mást anni, hamardossan főztek neki tíz tojást. Az úri embörnek igön nagy péze vót, akibül a kocsmáros nem tudott visszaanni. Aszonta az útas:

– Maj hamardossan vissza fogok én gyünni, maj ki fogom én fizetni!

Itt az útasnak sok dóga vót, belegyütt egypár év, mikor visszakerüt. Nem felejtközött el arrul, hogy ű tíz tojást mögövött. Asz mondta a kocsmárosnak: Emlékszik-e, mikor ű itt járt, és mögövött tíz tojást?

Az embör mögén nagy pézt adott a kocsmárosnak. Nem bírtak visszaadni. Akkor mondja a kocsmáros:

– Hó, hó, hó! Ez a péz kevés is, mer abbul a tíz tojásbul csirkék löttek vóna, mögnyöltek vóna, tojtak vóna ennyit mög ennyit. Azokbul a tojásokbul mögén csirkék löttek vóna!

Pörre szálltak. Már annyira möntek, hogy az úr elszögényödik, mer akarmijen ügyvédöt fogadott, mindég az ügyvédje bukik.

Mögláti a cigán, mikor az úr nagyon szomorkodik. Asz kérdözi tüle:

- Mér szomorkodik?
- Ó, cigány! Űs se segítsz te azon.
- Mondja, uram, hátha segíthetök?
- Hát cigán, így és így jártam, hogy néhány esztendő-

vel itt jártam, és öttem tíz tojást. Az egész vagyonomat rááldozom, és mégse futja!

– Ó, uram, azs legkisebb baj! Fogadjon mög ügyvégynek; kidulgozom, hogy maga nyer!

Itt osztán bemönt az úr a törvénszékre, hogy fogadott egy ügyvédöt, új pört indít. Asz mondják az urak:

– Az urat is be fogjuk hínni, mög az ügyvégyöt is!

Egyször hívatják az új ügyvégyöt a törvénszék elébe. Az új ügyvégyöt nem győzték várni. Egyször osztán sokára odaéerközött a cigán ügyvégy is. Asz kérdözik a cigántul, hogy:

– Hun vótál ijen sokáig?

– Megmondom, uraim. Hanem mondják meg, hogy mé fizet ez az embör annyit azé a tíz tojásé?

– Azért, cigán, ha mög akarod tunni: ha az a tíz tojás kikelt vóna, mind főnevelődött vóna; és ha csak egy tízet tojt vóna, annak a tíz csirkéje mönnyit szaporított vóna?! De nem egy tojást övött mög ez az embör, hanem tízet! Hát oszt, cigán, azé kerül ennek az embörnek annyi pézibe! Hát te oszt hun vótá ijen sokáig, hogy nem győztünk várni?

– Hát ín, uraim, egy kis kölest fakadoztattam ki!

– Minek az a köles?

– El akarom, uraim, vetni!

Akkor mondták az urak:

– Ó, te számár cigán! A főtt köles nem kel ki!

Aszongya a cigán:

– Ó, okos urak! Hát a főtt tojás kikel?

Akkor gyüttek az urak észhön, hogy az úr nyert, mert a főtt tojás nem kel ki! A kocsmáros maga főzte mög a tojást neki.

Igy az úr visszakapta az egész pénzt.

30. KÓBÁSZESŐ

Egy embörnek ojan felesége vót, hogy magukat is elárulta. Az embörnek nagyon köllött vigyázni, hogy mit mondjon az asszonnak, mer a felesége másnak is elárulta.

Hát az embör egyször tanát egy nagy csomó pézt. Azon gondoskodott, hogy mit tanájon el, hogy a felesége, ha kibeszéli is, ne higgyék el!

Az embör kitanáta, hogy jó lösz, ha pár kóbászt összedarabol, oszt a ház véginé kiönti, hogy most kóbászeső esik. Úgy is tött. Mikor leöntötte a kóbászos vizet a pallásrul, akkor mondta mög a feleséginek, hogy ű pézt tanát.

A felesége mingyár elmönt bejelönteni, hogy az ű ura pézt tanát. A községi előjáróság kérdözte, hogy mikó tanáta a pézt?

– Mikor a kóbászeső esött! – mondta az asszon.

Akkor a községi előjáróság az asszont összeszidta, hogy bolonddá akari űket tönni. Elkergette:

– Mít gondolsz – mondták neki –, mikor esött kóbászeső? A még sose esött! Emönj inset, még szépen vagy! Igy boldogult az embör, hogy az asszon nem tudta elárulni.

31. HA TE ÜTÖD AZ ÉN GAZDÁMAT...

Vót két zsidó, akire nagyon haragudott a bérösse, mer rosszul bánt velük. No, de hát nem bírhatták a gazdájukat mögverni, mer bezárik őket.

A két kocsis tanálkozott egymással. Panaszkodtak egymásnak. Kikérdözték egymástul, hogy: mijen a te gazdád? Mondta, hogy nagyon rosszul bán vele.

Aszongya:

– Az enyím is ojan. Hanem verjük mög egymás gazdáját! Mer ha mindegyik a magáét veri mög, bezárnak bennünket. Hanem tudod mit? Maj ha egyszer mögyünk egymásra szömközt, se te ne térjé ki, se én nem térök ki! Maj összeakasztunk. Akkor csak jó verjé az én gazdám nyaka közé! Én mög maj a te gazdád nyaka közé verök. Akkó nem zárnak be bennünket.

Egyszer csakugyanis úgy is tötték: mikor möntek egymásra szömközt, annál büszkébben hajtott az egyik is, a másik is, és egyik se tért ki. A két zsidó is haragudott egymásra.

Mikor összeakasztottak, akkor mingyá az egyik kocsis a másik kocsis zsidójának a nyaka közé vágott, amaz pedig az ő gazdáját ütötte. Aszonta:

– Ha te ütöd az én gazdám, én is ütöm a te gazdád!

Itt oszt jó everték egymás gazdáját. Mikor látták, hogy mos mán ölég lösz ezt nekik kiheverni, kitértek egymás clül.

Mikor elmönt az egyik egy darabon, aszonta a kocsisnak:

- Ugye, te jobban mögverted?
- Jobban én, mer jobban a nyaka közé vágtam.
- No, hát azér jó borraivalót adok.

A másik zsidó is aszongya:

- Ugye, te jobban mögverted?
- Jobban én – aszongya a kocsis –, mer jobban a nyaka közé vágtam, mög nagyobbakat!
- No – aszongya –, jó borraivalót adok ezé.

Az is jó borraivalót adott a kocsisának.

Mikor a két kocsis tanákozik, akkor mondták:

- No, mos jó mögtanítottuk őket! Még jó borraivalót is kaptunk.

32. A SZÖGÉN EMBÖR HOGY ADTA EL AZ EMELGETŐS TEHENET HÁROMSZÁZ FORINTÉ?

A szögén embörnek vót egy ojan tehene, hogy mindég a szomszéd hírivel* köllött fölemelni. Utóvégre ráunt a szögén embör mindég a szomszédhon jární segítségé – mer mán szégyöllt is –, így gondolta el magába, hogy maj elvezeti a vágóhídhon. Majd ott a mészároskutyák mögöszik!

Ezalatt így gondolta el magába: maj becsapom én a községi előljárokát is evvel!

Ki is mönt az embör harmadnapra a vágóhídhon. Akkó láti, hogy a teheninek még a csontjából sincsen.

Itt oszt bemönt a szögén embör a községházáhon, és jelöntötte, hogy a mészároslegén vött tüle egy tehenet, és nem akar fizetni!

Kérdözi a községi előljároság, hogy hát hogy híják azt a mészároslegínt?

Aszongya az embör:

– Én nem tudom, hogy híják!

– No, hát ha nem tudja, hogy híják, híja föl a községházáhon!

Akkor mondja a szögén embör:

– Én mán hittam, de nem akar főgyünni. Hanem gyűjenek ki a vágóhídhon, és nézzék mög!

Mikó kimén az előljároság, akkó láti, hogy ez nem mé-

* szólni kellett neki, hogy segítsen

szároslegén, csak nagy szölindök kutya*. Itt oszt a községi előljáróság, hogy szegyonbe hajtotta a szögén embör, elítélték: kétszáz botot kapott a szögén embör. Még akkó botoltak.

A szögén embör mögijedt a bottul. Úgy gondolta, hogy elmén, oszt eladja valamölik zsidónak.

Hát el is mönt a zsidó bótoshon. Aszongya:

– Téjis úr! Van énnéköm kétszáz mogyorófacám. Eladom. Nem vöszi mög?

– De mögvösöm!

Eladta forinté darabját. Tíz forint foglalót is adott.

Mikor a szögén embört behítták, hogy ráverik a kétszáz botot, aszongya:

– Uraim, én eladtam.

– Hát kinek adta?

– Ennek mög ennek a bótosnak.

Fölhívták a bótost. Kérdözik, hogy vött-e ettül az embörtül kétszáz botot?

– Igönis vöttem. Adtam mán neki tíz forint foglalót.

– No, hát tessék neki a többit is kifizetni, akkor elkapi a kétszáz botot!

Kifizette a többit is.

Akkor a zsidóra verték rá a botot.

Itt a szolgabíró is adott száz forintot, mert akkor nevette el magát először, azelőtt sohase nevetött.

Így adta el az emelgetős tehenet a szögén embör háromszáz forinté.

* mézároskutya; nagy testű, zömök, vastag nyakú, sima szőrű kutyafajta, jellemzi még a tompa orr, lecsüngő száj, félig felálló fül

33. HOGY LOPTA EL A JUHÁSZTUL KÉT EMBÖR A SZAMARÁT?

Mikor a juhász vezette a szamarát az úton, két embör mönt rá szömközt, oszt aszongya az egyik:

– Lopjuk el ettül a juhásztul a szamarát!

Aszongya a másik:

– Hol lopod el, mikor vezeti?

– Honne lopnám el, mikor sose néz hátra!

– No – aszongya –, maj elopom én, te csak hajtsd el!

Itt oszt az egyik szép csöndesen odamönt, lehúzta a szamar fejrül a kötőféköt, és az ű fejire húzta, a másik mög elhajtotta a szamarat.

Mikor mán annyira elhajtotta a társa a szamarat, hogy nem látszott, az embör mögállt, és mögrántotta a juhász kezibe a kötőféköt.

Akkor a juhász hátratekint, akkor látja, hogy nem szamar van a kötőfékön, hanem embör. Akkor kérdözte tüle:

– Hogy kerütél te ide, a kötőfékömbe?

Asz mondja, hogy:

– Hét esztendeje, mikó elátkozott engöm az anyám szamarának. Mos letelt a hét esztendő, mos visszaváltoztam embörnek!

– No, hát ha letelt a hét esztendő, eredj! Énnököm nem köllesz.

Itt oszt az embör elmönt ara, amöre a másik embör hajtotta a szamarat.

Δ legközelebbi vásárba az egyik embör, nem aki lopta,

a másik, elhajtotta a szamarat. De a juhásznak is el köllött mönni, mer nem vót neki szamara. Mikor odamönt a vásárra, láti, hogy ott van az új szamara. Odasompojog mellé, a fülibe súgi, hogy:

– Mögén elátkozott mán az édosanyád?

A szamár mögrázta a fejit.

Aszongya a juhász:

– Hiába rázod a fejed, nem vöszlek mög többet, mer mögén elvesz a pénzöm, akit érted adtam!

34. (A HAMIS VAK)

Vót egy embör, akit a felesége nem nagyon szeretött. Ezt az embör látta, hogy a felesége még mást is szeret. Akkor így gondolta az embör:

– Agyon nem ütöm, hogy bezárjanak, sem el nem kergethetöm, hogy aztán is lögyön vele bajom. Másképp köll evvel csinálni.

Az embör osztán elgondolta: asz mondja a feleséginek:

– Úgy vöszöm észre, ha énnéköm mindönnap egy hé-tig tiszta fekete csirkét vágná, mög vörös bort hozná, hogy én azt ihatnék, akkor mögvakulnék!

Az asszon osztán mindönnap fekete csirkét vágott, oszt vörös bort vitt mellé. Az embör oszt úgy tötte magát, mintha mindönnap kevesebbet látna.

Mikor a hét eltelt, akkor aszonta az embör:

– Mos mán vak vagyok!

Az asszon aztán bátrabban eresztette be a kurafit*.

Asz mondja egyszer az embör:

– No, hé! Nem sokat ér, látom, az életöm! Hanem vigyél le a Tiszára, oda, ahun legmagasabb a partja, és lükjél bele!

Az asszon oszt kapott rajta. Le is vezette a Tiszára. Odaállította a Tisza-part ódalába. Azután asz mondta neki az embör:

* szeretőjét

– No, hát eredj föl a partra, és onnan szaladj neköm, hogy jó belelűkj a Tiszába, hogy ki ne birjak gyünni!

Mikor az asszon főmönt a partra, és elkezdött szalanni, az embör még jobban látott, mint azelőtt. Mikor az asszon odaért, ahun ű állt, féreugrott. Elkapta az asszon karját, jó belódította a Tiszába.